

STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA

Adres redakcji

Instytut Filologii Wschodniosłowiańskich UAM
al. Niepodległości 4
61-874 Poznań, Polska
tel. +48618293576, tel. / faks +48618293575
email: ifros@amu.edu.pl
<https://pressto.amu.edu.pl/>

Redakcja

dr hab. prof. UAM Anna Horniatko-Szumilowicz – redaktorka naczelna
prof. dr hab. Jarosław Poliszczuk – redaktor naukowy
dr Ryszard Kupidura – sekretarz

Recenzenci

prof. dr hab. Łesia Demska-Budzulak (Kijów – Ukraina)
prof. dr hab. Mykoła Kalko (Czerkasy – Ukraina)
prof. dr hab. Marzanna Kuczyńska (Poznań – Polska)
prof. dr hab. Ihor Nabytowycz (Lublin – Polska)
prof. dr hab. Alicja Nowak (Kraków – Polska)
prof. dr hab. Wira Prosałowa (Winnica – Ukraina)
prof. dr hab. Olena Romanenko (Kijów – Ukraina)
prof. dr hab. Marjana Szapował (Kijów – Ukraina)
prof. dr hab. Iryna Zacharczuk (Równe – Ukraina)

Rada Naukowa

Członkowie z Polski:

prof. Oleh Beley (Uniwersytet Wrocławski)
prof. Adam Fałowski (Uniwersytet Jagielloński)
prof. Przemysław Józwickiewicz (Uniwersytet Wrocławski)
prof. Roman Mnich (Uniwersytet Warszawski)
prof. Ihor Nabytowycz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
prof. Alicja Nowak (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. Walentyna Sobol (Uniwersytet Warszawski)

Członkowie zagraniczni:

prof. Alla Arkhanhelska (Uniwersytet Pałacowego w Olomuńcu – Czechy)
prof. Vitaly Chernetsky (Uniwersytet Columbia – USA)
prof. Andriy Danylenko (Uniwersytet Pace w Nowym Jorku – USA)
prof. Orysia Demska (Uniwersytet „Akademia Kijowsko-Mohylańska”, Kijów – Ukraina)
prof. George G. Grabowicz (Uniwersytet Harvarda – USA)
prof. Mychałło Hnatiuk (Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki – Ukraina)
prof. Tamara Hundorowa (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Kijów – Ukraina)
prof. Mykoła Ilnycki (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki, Ukraina)
prof. Panayot Karagyozov (Uniwersytet Sofijski im. św. Klemensa z Ochrydy, Bułgaria)
prof. Larysa Masenko (Uniwersytet „Akademia Kijowsko-Mohylańska”, Kijów, Ukraina)
prof. Michael Moser (Uniwersytet Wiedeński, Austria)
prof. Jewhen Nachlik (Instytut Iwana Franki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Lwów – Ukraina)
prof. Mychałło Najenko (Uniwersytet Kijowski im. Tarasa Szewczenki, Ukraina)
prof. Marko Pavlyshyn (Uniwersytet im. Johna Monasha, Melbourne – Australia)
prof. Feliks Szejnbuk (Uniwersytet Jana Komeńskiego w Bratysławie, Słowacja)
prof. Oleh Tyschenko (Uniwersytet św. Cyryla i Metodego w Trnawie, Słowacja)
prof. Anatolij Zahnitko (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Uniwersytet Doniecki im. Wasyla Stusa, Ukraina)

UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA

ZESZYT X/2

Redakcja

ANNA HORNIATKO-SZUMIŁOWICZ – redaktorka naczelna

JAROSŁAW POLISZCZUK – redaktor naukowy

RYSZARD KUPIDURA – sekretarz

POZNAŃ 2022

Publikacja sfinansowana przez Instytut Filologii Wschodniosłowiańskich
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydano na podstawie maszynopisu gwarantowanego

© Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydawnictwo Naukowe UAM, 2022

Wersja elektroniczna publikacji jest dostępna
na licencji Creative Commons – Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne –
Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe

Okładkę projektował
Łukasz Małecki

Redakcja techniczna: Reginaldo Cammarano
Konsultacja i korekta w j. angielskim: Rob Pagett
Koordynacja prac wydawniczych: Olga Bronikowska
Przygotowanie do druku okładki i łamanie komputerowe: Reginaldo Cammarano

Czasopismo indeksowane w bazach:
Arianta, BazHum, CEEOL, CEJSH, ERIH PLUS, Index Copernicus – IC Journals Master List,
PKP Index, PBN – Polska Bibliografia Naukowa, POL-index Polska Baza Cytowań, WorldCat,
Google Scholar

ISSN 2300-4754
ISSN (Online) 2720-1953
DOI: 10.14746/sup

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
61-701 POZNAŃ, UL. FREDRY 10
www.press.amu.edu.pl

Sekretariat: tel. 61 829 46 46, faks 61 829 46 47, e-mail: wyd nauk@amu.edu.pl
Dział Promocji i Sprzedaży: tel. 61 829 46 40, e-mail: press@amu.edu.pl

Wydanie I. Ark. wyd. 15,00. Ark. druk. 14,00

DRUK I OPRAWA: VOLUMINA.PL SP. Z O.O., SZCZECIN, UL. KS. WITOLDA 7-9

ДО ЧИТАЧІВ

Уже другий номер нашого журналу виходить на тлі кривавої війни, яку веде нині Україна з російським агресором. Це війна не лише за свободу та незалежність молодій країні на сході європейського континенту. В основі збройного конфлікту – дві радикально відмінні системи цінностей: демократія й автократія. Відтак Україна сьогодні захищає не лише власні національні інтереси. Опинившись в епіцентрі глобального протистояння, вона безпосередньо вирішує майбутнє нашої цивілізації. Американський історик Тімоті Снайдер (Timothy Snyder) пише, що сучасний світ у великому боргу перед українцями за їхній спротив російській агресії. І далі називає сім конкретних чинників, які складаються на цей борг: безпека, свобода, демократія, мужність, плюралізм, наполегливість, щедрість.

Усе це накладає особливий відбиток також на наукові студії в галузі україністики. Адже в актуальних умовах важливо переосмислити концепцію української культури в цілому, обґрунтувати вихід із колоніальної тіні, де ще недавно ця культура перебувала, та блискавичну емансипацію, яка відбувається на наших очах. Якщо Захід сьогодні по-новому відкриває для себе Україну, то це зумовлює підвищений інтерес до надбань національної культури, а також до поживлення наукових студій над українською мовою, літературою, історією. Таку обнадійливу тенденцію не лише спостерігаємо, а й охоче підтримуємо в нашому журналі. Через те запрошуємо до публікації авторів, які пропонують нові оцінки літературних та культурних текстів, заохочуємо фахові дискусії, а також уміщуємо рецензії на недавно опубліковані україністичні видання.

Структура нового числа журналу „Studia Ukrainica Posnaniensia” представлена у трьох розділах, які відповідають заявленій вище тенденції. У цьому томі ми відступили від традиції й подали на початку розділ „Культурологія” замість „Мовознавство”. Це зовсім не означає, що відмовляємося від публікації праць із лінгвістики. Навпаки, проблеми мови наші автори розглядають у ширшому контексті – чи то функціональному, чи то процесуальному. Прикметно, що окремі студії мають виразно міждисциплінарний характер, відтак викличуть зацікавлення не лише філологів, а й представників суміжних наук. Оригінальні рефлексії над українською літературою та культурою, які містяться у статтях авторів цього тому, відображають коло актуальної

проблематики. Адже в контексті російсько-української війни питання національно-культурної ідентичності українців набувають особливого значення. Більше того, такі питання не вичерпують запити нашого часу, вони виразно проєктуються на ближче чи більш віддалене майбутнє.

У першому розділі знайшли місце чотири публікації, які виходять поза рамки вузької наукової дисципліни, проте їх можна об'єднати під гаслом культурології. Ольга Демчук аналізує етнообрази в популярному романі Василя Махна *Вічний календар*, який недавно з'явився також у польському перекладі Богдана Задури (*Kalendarz wieczności*, Warszawa 2021). Актуальну тему міжетнічних стосунків порушує Ришард Купідур. На матеріалі сучасної польської літератури та кінематографа він досліджує гетерообрази українок та українців і з'ясовує, як в Іншому відображаються особливості польського національного характеру. Юлія Рисіч-Шафранец пропонує студію про становлення українського перекладознавства в період 20–30-х років ХХ ст. Із цією метою вона розглядає зміст двох популярних літературних журналів пореволюційної України, а саме „Червоний шлях” та „Життя й революція”. А Ярина Шимків замислюється над трактуванням паремій у творчій спадщині Івана Франка. На думку авторки, видатний письменник виявив оригінальний погляд на походження паремій.

У другому розділі представлено студії з галузі літературознавства. Автори не обмежуються питаннями української літератури, а охоче вдаються до компаративного аналізу українсько-польських, білорусько-українських та інших зв'язків, досліджують інтертекстуальні та інтермедіальні властивості відомих творів. Вони пропонують до обговорення широкий спектр текстів – від середньовічного *Слова про закон і благодать* митрополита Іларіона з ХІ ст. до популярних романів Богдана Коломійчука, Івана Байдака, Марічки Крижанівської, що були опубліковані в останні роки та широко обговорюються в читацькому колі.

На початку розділу вміщено статтю Світлани Гайдук, яка запропонувала уважну студію творчості сучасного письменника Івана Байдака, цього разу з особливим акцентом на відображенні аспектів тілесності в романі *(Не)помітні*. Людмила Даниленко вдалася до аналізу цікавого роману Марічки Крижанівської *Тіні*, в якому поєднуються риси документу та художньої прози. Цей твір присвячено знаковому епізоду в історії української культури ХХ століття, а саме зйомкам культового фільму *Тіні забутих предків* Сергія Параджанова за мотивами однойменної повісті Михайла Коцюбинського. Цікаві й добре аргументовані оцінки сучасного українського детективу пропонує Александра Зиверт. Дослідниця розглядає ретродетектив Богдана Коломійчука *Готель „Велика Пруссія”*. Це один із найкращих творів прозаїка, до того ж, пов'язаний із Познанню, бо саме в цьому місці точиться акція твору. Александра Зиверт переконливо аналізує згаданий вище роман, акцентуючи в ньому своєрідні ознаки жанру – гостру інтригу, суперечливі постаті героїв, раптові перипетії тощо.

Інтертекстуальні та інтермедіальні аспекти літератури висвітлено у статтях Ігоря Котика та В'ячеслава Левицького. У першій піддано уважному осмисленню поетичну творчість Віктора Неборака, яку автор розглядає в тісному зв'язку з рок-музикою. Доречність такого погляду на творчість одного із засновників групи „Бу-Ба-Бу” виправдана не тільки музичними асоціаціями, що містяться в текстах поета, а й багатьма біографічними фактами, що свідчать про рокові захоплення Неборака. Не менш ґрунтовна й інша студія – авторства В'ячеслава Левицького, присвячена постаті класика білоруської літератури ХХ ст. Володимира Короткевича (Уладзіміра Караткевича). Дослідник уважно обсервує ранній період життя письменника, пов'язаний із навчанням у Київському університеті, він простежує тісні контакти молодого білоруса з українськими інтелектуалами – поетами та журналістами. Ці контакти мали велике значення для творчого зростання молодого автора, який назавжди зберіг сентиментальні спогади про Київ та друзів-українців.

У статті Ярослава Поліщука запропонована оцінка покоління 1960-х років, яке стало однією з найважливіших генерацій в українській культурі сучасної епохи. Автор виділяє найбільш істотні ознаки поколінневої ідеї 60-х років. Він також простежує еволюцію цієї формації – від одважного спротиву на межі 50–60-х рр. ХХ ст. до поступової деградації в пізньорадянський період, а також до маргіналізації в незалежній Україні. Ольга Чапля пропонує занурення в поетику та риторику вартісної пам'ятки середньовічної літератури, а саме *Слова про закон і благодать* митрополита Іларіона. Дослідниця з'ясовує органічну пов'язаність цього твору з іншими видатними текстами середньовічної доби, зокрема греко-візантійського походження. Завершує розділ стаття Анастасії Яремчук, що становить порівняльний аналіз двох постатей – Василя Стефаника в українській та Станіслава Пшибишевського в польській літературі. Авторка звертає увагу як на біографічні паралелі цих видатних письменників, так і на творчі зв'язки, які можна завважити в їхніх художніх текстах.

Віднедавна ми запровадили також розділ рецензій. Цього разу його представляють Анна Горнятко-Шумилович з Університету ім. Адама Міцкевича в Познані та Марта Замбжицька з Варшавського університету. Анна Горнятко-Шумилович пропонує критичну оцінку недавно виданої наукової монографії Фелікса Штейнбука, що присвячена творчості відомого українського письменника Олеса Ульяненка. Натомість Марта Замбжицька рецензує колективну монографію *Літературний образ дитинства в часи кризи* (Варшава 2021), що вийшла за редакцією Катажини Якубовської-Кравчик. У цій монографії вперше розглянуто український образ дитинства в умовах кризи, вона представляє низку цікавих та малодосліджених аспектів теми.

Ярослав Поліщук, Анна Горнятко-Шумилович

DO CZYTELNIKÓW

To już drugi numer naszego czasopisma, który ukazuje się podczas krwawej wojny toczącej się w Ukrainie przeciwko rosyjskiemu najeźdźcy. To wojna nie tylko o wolność i niepodległość młodego państwa na wschodzie kontynentu europejskiego. U podstaw konfliktu zbrojnego leżą dwa radykalnie różne systemy wartości: demokracja i autokracja. Dlatego Ukraina chroni dziś nie tylko własne interesy narodowe. Znajdując się w epicentrum globalnej konfrontacji, bezpośrednio decyduje o przyszłości naszej cywilizacji. Amerykański historyk Timothy Snyder pisze, że współczesny świat ma wielki dług u Ukraińców za ich opór wobec rosyjskiej agresji. Następnie wymienia siedem konkretnych czynników składających się na ów dług: bezpieczeństwo, wolność, demokracja, odwaga, pluralizm, wytrwałość, szczodrość.

Wszystko to w sposób szczególny wpłynęło na naukowe studia z zakresu ukrainistyki, albowiem w obecnych warunkach ważne jest, aby przemyśleć na nowo koncepcję kultury ukraińskiej jako całości, uzasadnić jej wyjście z cienia kolonializmu, w którym ta kultura była do niedawna, i błyskawiczną emancypację dziejącą się na naszych oczach. Jeśli dzisiaj Zachód odkrywa Ukrainę w nowy sposób, to prowadzi to do wzrostu zainteresowania jej dziedzictwem kultury narodowej, a także ożywienia badań naukowych nad językiem, literaturą i historią Ukrainy. Nie tylko obserwujemy taki zachęcający trend, ale również chętnie go wspieramy na łamach naszego czasopisma. Dlatego też zapraszamy do publikacji autorów proponujących nowe spojrzenie na teksty literackie i kulturowe, zachęcamy do fachowych dyskusji, a także zamieszczamy recenzje niedawno wydanych ukraińskich publikacji.

Struktura nowego numeru czasopisma „Studia Ukrainica Posnaniensia” została przedstawiona w trzech działach, które odpowiadają wspomnianemu wyżej trendowi. W tym tomie odeszliśmy od tradycji i w miejsce „Językoznawstwa” przedstawiliśmy na początku dział „Kulturoznawstwo”. Nie oznacza to oczywiście, iż rezygnujemy z publikacji prac z zakresu językoznawstwa. Wręcz przeciwnie, nasi autorzy rozpatrują problemy językowe w szerszym kontekście – funkcjonalnym lub procesualnym. Warto zauważyć, iż niektóre z tekstów mają wyraźnie interdyscyplinarny charakter, dlatego zainteresują nie tylko filologów, ale także przedstawicieli nauk pokrewnych. Oryginalne rozważania na temat literatury i kultury ukraińskiej, zawarte w artykułach autorów tego tomu, odzwierciedlają zakres aktualnej problematyki. W kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej kwestie tożsamości narodowej

i kulturowej Ukraińców nabierają bowiem szczególnego znaczenia. Co więcej, owe kwestie nie odnoszą się li tylko do naszej teraźniejszości, ale dotyczą również bliższej i tej dalszej przyszłości.

W pierwszym dziale zamieściliśmy cztery publikacje, które wykraczają poza ramy wąskiej dyscypliny naukowej, przy czym łączy je charakter kulturoznawczy. Olha Demczuk analizuje etnoobrazy popularnej powieści Wasyla Machny *Вічний календар*, która niedawno ukazała się także w polskim przekładzie Bohdana Zadury (*Kalendarz wieczności*, Warszawa 2021). Aktualny temat stosunków międzyetnicznych podejmuje Ryszard Kupidura. Opierając się na materiale współczesnej polskiej literatury i kinematografii, bada on heteroobrazy Ukrainek i Ukraińców oraz odkrywa, w jaki sposób specyfika polskiego charakteru narodowego odzwierciedla się w Innym. Julia Rysicz-Szafraniec proponuje studium na temat kształtowania się ukraińskiej translatoryki w latach 20. i 30. XX wieku. W tym celu bada zawartość dwóch popularnych pism literackich porewolucyjnej Ukrainy, a mianowicie „Червоний шлях” i „Життя й революція” („Czerwony Szlak” oraz „Życie i Rewolucja”). Jaryna Szymkiw snuje rozważania na temat interpretacji paremii w twórczości Iwana Franki. Zdaniem autorki, wybitny pisarz zaprezentował oryginalny pogląd na genezę paremii.

W drugiej części przedstawiono studia z zakresu literaturoznawstwa. Autorzy nie ograniczają się do zagadnień z literatury ukraińskiej, ale chętnie sięgają do analizy porównawczej związków ukraińsko-polskich, białorusko-ukraińskich i innych, eksplorując intertekstualne i intermedialne właściwości znanych utworów. Oferują szeroki wachlarz tekstów do dyskusji – od średniowiecznego *Słowa o prawie i łasce* metropolity Hilariona z XI wieku, do popularnych powieści Bohdana Kołomijczuka, Iwana Bajdaka, Mariczki Kryżaniwskiej, które ukazały się w ostatnich latach i są szeroko dyskutowane w kręgu czytelnictwa.

Na początku działu zamieszczono artykuł Switłany Hajduk, która zaproponowała uważne przestudiowanie twórczości współczesnego pisarza Iwana Bajdaka, tym razem ze szczególnym naciskiem na refleksję nad aspektami cielesności w powieści *(Nie)widzialni*. Ludmyła Danylenko przeanalizowała interesującą powieść Mariczki Kryżaniwskiej *Cienie*, która łączy w sobie cechy dokumentu i prozy artystycznej. Utwór ów poświęcony jest ważnemu wydarzeniu z historii ukraińskiej kultury XX wieku, a mianowicie zdjęciom do kultowego filmu *Cienie zapomnianych przodków* Serhija Paradżanowa, opartego na powieści Mychajła Kociubyńskiego pod tym samym tytułem. Aleksandra Zywert przedstawia ciekawą i dobrze uargumentowaną ocenę współczesnej ukraińskiej powieści detektywistycznej. Uczona bada kryminał retro *Hotel „Wielkie Prusy”* Bohdana Kołomijczuka. To jedna z najlepszych książek prozaika, *nota bene* związana z Poznaniem, bowiem to właśnie tam rozgrywa się akcja utworu. Aleksandra Zywert w przekonujący sposób analizuje wspomnianą powieść, podkreślając w niej charakterystyczne dla gatunku cechy – zawiłą intrygę, złożone postaci, nagłe zwroty akcji itp.

Intertekstualne i intermedialne aspekty literatury zbadano w artykułach Ihora Kotyka i Wiaczesława Łewyckiego. W pierwszym z nich wnikliwej analizie poddana została twórczość poetycka Wiktora Neboraka, którą autorka analizuje w ścisłym związku z muzyką rockową. Słuszność takiego podejścia do twórczości jednego z założycieli grupy Bu-Ba-Bu potwierdzają nie tylko zawarte w tekstach poety muzyczne reminiscencje, ale także wiele faktów biograficznych świadczących o rockowych zainteresowaniach Neboraka. Nie mniej wnikliwie jest studium autorstwa Wiaczesława Łewyckiego poświęcone postaci klasyka literatury białoruskiej XX wieku Uładzimira Karatkiewicza. Badacz uważnie obserwuje wczesny okres życia pisarza, związany ze studiami na Uniwersytecie Kijowskim, śledzi bliskie kontakty młodego Białorusina z ukraińskimi intelektualistami – poetami i dziennikarzami. Kontakty te miały ogromne znaczenie dla rozwoju twórczego młodego autora, który na zawsze zachował sentymentalne wspomnienia o Kijowie i ukraińskich przyjaciółach.

Artykuł Jarosława Poliszczuka zawiera ocenę pokolenia lat 60., które stało się jedną z najważniejszych generacji w kulturze ukraińskiej epoki nowożytnej. Autor wyróżnia najistotniejsze cechy idei pokoleniowej lat 60. Śledzi też ewolucję tej formacji – od odważnego sprzeciwu na przełomie lat 50. i 60. XX wieku, poprzez stopniową degradację w późnym okresie sowieckim, aż do jej marginalizacji w niepodległej Ukrainie. Olha Czapla proponuje zagłębienie się w poetykę i retorykę cennego zabytku literatury średniowiecznej – *Słowa o prawie i lasce* metropolity Ilariona. Badaczka odkrywa organiczny związek tego dzieła z innymi wybitnymi tekstami epoki średniowiecza, w szczególności pochodzenia grecko-bizantyjskiego. Ten dział czasopisma wieńczy artykuł Anastazji Jaremczuk, będący analizą porównawczą dwóch postaci – Wasyla Stefanyka w ukraińskiej i Stanisława Przybyszewskiego w polskiej literaturze. Autorka zwraca uwagę zarówno na paralele biograficzne tych wybitnych pisarzy, jak i na powiązania twórcze, jakie można dostrzec w ich tekstach artystycznych.

Od niedawna wprowadziliśmy również dział recenzji. Tym razem reprezentuje go Anna Horniatko-Szumilowicz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Marta Zambrzycka z Uniwersytetu Warszawskiego. Pierwsza naukowcyżni proponuje krytyczną ocenę wydanej niedawno monografii naukowej Feliksa Szejnubka poświęconej twórczości słynnego ukraińskiego pisarza Ołesia Ulianenki. Marta Zambrzycka zaś recenzuje zbiorową monografię *Літературний образ дитинства в часу кризу* (*Literacki obraz dzieciństwa w czasach kryzysu*, Warszawa 2021) pod redakcją Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk. We wskazanej monografii po raz pierwszy zbadano ukraiński obraz dzieciństwa w warunkach kryzysu z znaczeniem wielu interesujących i mało znanych aspektów tejże tematyki.

Jarosław Poliszczuk, Anna Horniatko-Szumilowicz

TO THE READERS

The second issue of our journal is being published in the conditions of the Russian aggressor's bloody war against Ukraine. This is a war not only for the freedom and independence of a young state in the east of Europe. The ongoing armed conflict is based on two radically different value systems: democracy and autocracy. Therefore, today Ukraine protects not only its own national interests, but also by being in the epicenter of the global confrontation, it solves directly the future of our civilization. The American historian Timothy Snyder writes that the modern world owes a great debt to Ukrainians for their resistance to Russian aggression. He names seven specific factors that together form this debt: security, freedom, democracy, courage, pluralism, perseverance and generosity.

Of course, all of this especially affects academic research in the field of Ukrainian studies. This is because in current conditions, it is important to rethink the concept of Ukrainian culture as a whole, to justify its exit from the shadow of colonial experience, where this culture was until recently, and its lightning emancipation, which is happening before our eyes. If today the West is discovering Ukraine in a new way, then this leads to increased interest in the heritage of the national culture as well as to the revival of academic studies on the Ukrainian language, literature and history. We not only observe such an encouraging trend, but also willingly support it in our journal. That is why we invite to our publication those authors who offer new interpretations of literary and cultural texts. We also encourage professional discussions, and include reviews of recently published Ukrainian books.

The structure of the new issue of "Studia Ukrainica Posnaniensia" is represented in three chapters, which correspond to the trend stated above. We have broken with tradition in this volume and included the chapter "Cultural Studies" instead of "Linguistics" at the beginning. In no way does this mean that we have given up publishing linguistic works. On the contrary, our authors consider language problems in their broader functional or procedural contexts. It is important to note that some of the studies here are distinctly interdisciplinary, so they will be of interest not only to philologists but also to representatives of related sciences. The authors' original reflections on Ukrainian literature and culture contained in the articles published in the current volume reflect actual and very important problems. After all, in the context of the Russian-Ukrainian war, the questions of national and cultural identity

of Ukrainians acquire special importance. Moreover, such questions do not merely relate to our present times; they also concern the near or more distant future.

There are four papers in the first chapter, and these can be combined under the common idea of cultural studies, as they go beyond the academic discipline of philology. Olha Demchuk, for example, analyses ethnoimages in Vasyl Makhno's popular novel *Вічний календар* (*The Eternal Calendar*), whose Polish translation by Bohdan Zadura was recently published. The topical issue of international relationships became the subject of Ryszard Kupidura's article. Using material from contemporary Polish cinema and literature, he researches the heteroimages of Ukrainian men and women and discovers how the specificities of the Polish national character are reflected in the *Other*. Julia Rysicz-Szafranec chronicles how Ukrainian translatology was established in 1920s–1930s, to be more specific, two well-known literature journals published in Ukraine in the post-revolution period – “Червоний шлях” та “Життя й революція” (“Red Way” and “Life and Revolution”). In her article, Yaryna Shymkiv reflects on the treatment of paremias in Ivan Franko's literary works. In her view, this outstanding writer proposed an original explanation of paremias' origins.

The second chapter presents the problems of literary studies, with the authors writing not only about Ukrainian literature but also conducting a comparative analysis of Ukrainian and Polish, Belarusian-Ukrainian and other literary relations. They also explore intertextual and intermedial qualities of famous writings. The chapter suggests a wide range of texts for discussion, representing different periods and styles, ranging from the medieval *Sermon on Law and Grace* by Metropolitan Ilarion to well-known and widely discussed contemporary novels by Bohdan Kolomiichuk, Ivan Baidak and Marichka Kryzhanivska.

The first article in the chapter concerns Ivan Baidak's novel *(In)visible*. Its author, Svitlana Hayduk, represents an attentive study of the aspects of corporeality in this literary work. Lyudmyla Danylenko analyzes the features of documentary and prose in Marichka Kryzhanivska's novel *Тіні* (*Shadows*). This book is devoted to an important event in the history of 20th-century Ukrainian culture. It means shooting of the cult film of Serhii Paradzhanov *Shadows of Forgotten Ancestors*, which is based on Mykhailo Kotsiubynskyi's novel of the same name. Aleksandra Zywert offers interesting and well-argued assessments of the modern Ukrainian detective story, examining Bohdan Kolomiichuk's retro detective *The Great Prussia Hotel*. One of his finest works, the novel is closely connected with Poznań, which provides the setting. Aleksandra Zywert analyzes the novel in detail, emphasizing the unique features of the genre – intricate intrigue, complex characters, sudden plot twists, etc.

The intertextual and intermedial aspects of literature are the subject of the articles by Ihor Kotyk and Viacheslav Levytskyi. Kotyk's article analyses how literature and rock music are combined in the poetry of Viktor Neborak. This writer was a founding member of the late-1980s poetry group Bu-Ba-Bu and his poems

feature not only musical reminiscences but also numerous facts that are testament to Neborak's interest in rock music. No less thorough is Viacheslav Levytskyi's study dedicated to Uladzimir Karatkievich, a well-known figure in 20th-century Belarusian literature. Levytskyi attentively chronicles researches the early period of the writer's life, closely connected with his time at Kyiv University. He also analyses the young Karatkievich's collaborations with Ukrainian poets and journalists, which were of profound significance for the creative development of this young author, who always held treasured his fond memories of Kyiv and his Ukrainian friends.

Yaroslav Polishchuk's article evaluates the Sixtiers generation that became one of the most important in modern Ukrainian culture. He highlights the most significant features of the generational idea of the 1960s. He also traces the evolution of this group from brave resistance at the turn of the 1950s and 1960s, through its gradual degradation in the late-Soviet period, to marginalization in independent Ukraine. Olha Chaplia interprets the poetics and rhetoric of *Sermon on Law and Grace* by Metropolitan Ilarion, a valuable work of medieval literature. She discovers the organic connection between this work and other outstanding texts from that period, in particular, those of Greek-Byzantine origin. The chapter closes with an article by Anastasiia Yaremchuk, who conducts a comparative analysis of the Ukrainian writer Vasyl Stefanyk and Poland's Stanisław Przybyszewski. Yaremchuk draws attention both to the parallel biographies of these magnificent writers and to the creative connections that can be discerned in their writings.

We have recently introduced a reviews chapter. In this issue, it is represented by Anna Horniatko-Szumilowicz from Adam Mickiewicz University in Poznań and by Marta Zambrzycka from the University of Warsaw. Anna Horniatko-Szumilowicz offers a critical assessment of the recently published scientific monograph by Feliks Shteinbuk, which is devoted to the work of the famous Ukrainian writer Oles Ulianenko. Marta Zambrzycka reviews the collective monograph *Літературний образ дитинства в часи кризи (Literary Image of Childhood in Times of Crisis, Warsaw 2021)*, edited by Katarzyna Jakubowska-Krawczyk. In this collective work, the Ukrainian image of childhood in crisis conditions is considered for the first time. The monograph presents several interesting and little-researched aspects of this topic.

Yaroslav Polishchuk, Anna Horniatko-Szumilowicz

